

preserved customs and ceremonies, original folklore, artistic crafts, which also enhances tourist interest and represents a significant recreational resource. The actual direction of the contemporary cultural and educational work of native museums is the popularization of the historical, artistic, and cultural heritage of Transcarpathia. Accordingly, the educational concept of modern museums is realized in the following directions: the study of needs of the museum's visitors, the expansion of the directions and forms of museum and non-museum cultural and educational activities, the development of new educational programs for various categories of museum visitors.

Originality. *Today the problems of studying the various categories of museum visitors of the Transcarpathian region and their motivation still remain, that requires the attention of scientists and practitioners. Unlike foreign museums, in the Transcarpathian region, a number of areas of cultural and educational work with certain categories of museum visitors is not sufficiently developed. The traditional forms of museum work are complemented by innovative developments and educational programs that meet the informational and aesthetic needs of visitors of all ages. The current development of cultural and educational forms of practice increasingly becomes associated with the usage of the Internet technologies.*

Conclusion. *The functioning of museums, as social institutions, is realized through the initiation of cultural and educational programs that are aimed at consolidating the efforts of various organizations, structures, educational and cultural institutions, designed to intensify the creative and social activity of various members of the society. At the present stage of the museums' development their important social functions are: the attachment to the historical past and the present (the actualization of the essence of the idea of imitation), the overcoming of moral imperfection in the modern era of dehumanization, the overcoming of the leveling of tastes and judgments, as well as anomie - the crisis of values, the opposition to culture marginalization, assisting the achievement of a fruitful orientation of man, opposing to conformism.*

Key words: *artistic tourism; the social functions of museums; the principles and directions of work with museum visitors of all ages; the traditional and innovative forms of museum work; the museum pedagogy; the museum psychology; the usage of Internet technologies.*

*Одержано редакцією 05.05.2017
Прийнято до публікації 12.05.2017*

УДК 371.13:502 (045)

ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
початкової освіти, Черкаський національний
університет імені Богдана Хмельницького,
Україна
e-mail: zvezdochcina@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Анотація. *Розглянуто професійну підготовку вчителя в системі педагогічної освіти у Великій Британії. З'ясовано, що ретельний аналіз британської системи педагогічної освіти засвідчує, що вона базується на таких принципах: постійне оновлення професійних знань учителів; надання вчителю можливостей для всебічного вдосконалення; озброєння його науковими методами відбору необхідної інформації. Доведено, що вивчення, аналіз та осмислення процесу формування професіоналізму в умовах педагогічної освіти в Великій Британії в період з кінця ХХ – до початку ХХІ століть представляє велику науково-практичну значущість для вітчизняної системи педагогічної освіти.*

Ключові слова: *професійна підготовка; професіоналізм; педагогічна освіта; принципи; учитель; диверсифікація освітніх моделей; освітні стандарти; зміст освіти; новітні технології; Велика Британія.*

Постановка проблеми. Одним із важливих завдань у сфері освіти XXI століття є інтеграція освітніх систем в європейський і світовий освітній простір. Українські економічні та соціокультурні реформи здійснюються в контексті глобальних змін у світі в цілому і в європейському регіоні зокрема. У рамках Болонського процесу проводиться уніфікація національних освітніх стандартів, диверсифікація освітніх моделей, удосконалення технологій навчання. Разом із тим, кожна нація прагне збагатити свій історично напрацьований освітній потенціал, активно вивчаючи традиційний і інноваційний досвід організації та змісту освіти в інших країнах.

У зв'язку з цим по-новому ставиться питання про професійну підготовку вчителя. Особистість учителя, його професійна компетентність, соціальна зрілість і духовне багатство в даний час виявляються найбільш важливими умовами забезпечення ефективності процесу навчання й виховання. Якість підготовки вчителя і рівень сформованості його професіоналізму є соціальними критеріями стану і результативності процесу освіти, його відповідності потребам сучасного суспільства у формуванні й розвитку професійної компетенції особистості. Діалогічність взаємодії національних систем підготовки педагогічних кадрів європейських країн, їхня комунікація є умовою успішного інтегрування в рамках єдиного освітнього простору Європи.

Проблема підвищення якості української системи освіти актуалізується в останні роки. Українська педагогічна наука і освітня практика шукають шляхи забезпечення якості підготовки педагогів, урахувавши інтеграційні процеси, що відбуваються в Європі. У контексті модернізації вищої школи України ведуться пошуки шляхів удосконалення організації систем управління вищими закладами освіти, їх акредитації, джерел фінансування, підвищення якості викладання. Загальноєвропейські тенденції педагогічної освіти змушують по-іншому оцінювати шляхи реформування педагогічних вищих закладів освіти, вимагають забезпечення умов мобільності педагогічних кадрів в світовому освітньому просторі, яка можлива тільки при досягненні спільності в підготовці педагогів на всіх етапах і шаблях навчання.

Аналіз останніх публікацій. Професійну підготовку вчителів у Великій Британії досліджують Н. Авшенюк, Ю. Алфьорова, Г. Андреєва, І. Задорожна, Ю. Кіщенко, О. Леоньтева, О. Матвієнко, Т. Мойсеєнко, А. Парінов, Л. Пуховська та інші вчені.

Мета статті полягає в аналізі системи професійної підготовки вчителя в системі педагогічної освіти у Великій Британії.

Виклад основного матеріалу. Британська система освіти має міжнародне визнання, а її заклади освіти є взірцем упровадження інноваційних технологій. На початку XXI століття в Україні гостро постало завдання вдосконалення підготовки педагогічних кадрів. Тому поєднання здобутків української педагогічної науки і зарубіжного досвіду є перспективним шляхом успішного оновлення системи підготовки вчителів України до екологічного виховання молоді [2].

Велика Британія є державою, в якій склалася особлива система педагогічної освіти, успішно реалізує взаємозв'язок теоретичної підготовки і практичної діяльності майбутніх учителів у шкільних умовах, що сприяє формуванню особистості педагога-професіонала – пріоритету сучасної британської освітньої політики. За останнє десятиліття у країні вироблено низку принципово нових підходів до гуманізації педагогічної діяльності, до матеріалізації видатних досягнень із формування найбільш значущих професійно-особистісних якостей педагога.

Сучасний британський учитель досягає вищого ступеня професійного зростання і розвитку, лише досягнувши найкращих показників професіоналізму, який проявляється в усіх сферах його педагогічної діяльності. Для вчителів Великої Британії це той стандарт, до якого вони йдуть за допомогою навчання у виші, великої

практичної діяльності та кропіткої самостійної роботи. Професіоналізм як актуальна вимога часу до діяльності сучасних педагогічних кадрів – це невід’ємна якість «рефлексуючої практики» (*reflective practitioner*), роздумуючи і аналізує свою власну практичну діяльність на основі глибокого пізнання теорії. Поняття «професіоналізму» є соціально значущим, оскільки в його склад входить цілий ряд спеціальних характеристик, часто заснованих на культурних цінностях і традиціях суспільства. Учителі, орієнтуючись на професіоналізм, прагнуть досягти різнобічної ерудиції, оволодіти теоретичними і практичними педагогічними та психологічними знаннями, вміннями й навичками, засвоїти моральні засади і норми поведінки в суспільстві, освітній установі, класі.

Вивчення, аналіз і осмислення процесу формування професіоналізму в умовах педагогічної освіти в Великій Британії в період із кінця ХХ – до початку ХХІ століть представляє велику науково-практичну значущість для вітчизняної системи педагогічної освіти, оскільки розгляд досліджуваної проблеми дозволяє глибше зрозуміти головні напрями та особливості розвитку як світового педагогічного процесу, так і основні тенденції його функціонування в теорії і практиці педагогічної освіти Великої Британії [3].

Особливості становлення майбутнього вчителя у Великобританії можуть бути розкриті за умови розуміння системи його професійної підготовки і процесу формування кваліфікацій і компетенцій, які у Великобританії мають свою історію, свої витoki розвитку. Ретельний аналіз британської системи педагогічної освіти засвідчив, що вона базується на таких принципах: постійне оновлення професійних знань учителів; надання вчителю можливостей для всебічного вдосконалення; озброєння його науковими методами відбору необхідної інформації [4].

Вища освіта Великобританії розвивається в контексті освітньої стратегії ЄС, що спрямована на підготовку висококваліфікованих кадрів країн Європи з урахуванням їхньої національної культури, соціальних потреб і можливостей, відповідно до нових запитів суспільства, що пов’язані з потребою посилення національної економіки і підняття рейтингу цих країн на світовому рівні. Урахування новітніх тенденцій і напрямів підготовки вчителів Великої Британії в контексті освітньої політики ЄС сприятиме підвищенню якісного рівня освіти молоді в Україні, передусім – удосконаленню підходів до підготовки студентів педагогічних спеціальностей.

Характерною тенденцією педагогічної освіти вчителів у Великобританії є її неперервність, яка забезпечується наступністю трьох етапів: довшівська (початкова) професійна підготовка учнів-старшокласників; фундаментальна (основна) професійна підготовка вчителя у вищому педагогічному закладі освіти; післядипломна освіта і самоосвіта педагогічного працівника [5].

Основними принципами організації сучасної британської педагогічної освіти є науковість, гуманізм, демократизм, поступовість і неперервність, незалежність від політичних партій, інших суспільних і релігійних організацій. Важливим елементом раціонального використання цих принципів є розроблення моделі фахівця, у яку входять: державний стандарт освіти, характеристика освіти, кваліфікаційна характеристика. Сприйняття позитивного досвіду Великої Британії в цій справі може бути корисним і в процесі розроблення моделі педагога у вітчизняних педагогічних технологіях.

Як показує британський досвід, головними напрямками розвитку сучасної освіти є такі: а) щодо змісту – широке впровадження у практику викладання передових наукових розробок як своєї країни, так і закордонних; розроблення методик для забезпечення поступовості і неперервності; розширення цільової підготовки; екологічна спрямованість освіти; б) щодо форми – розвиток форм диференціації освіти

і методик викладання відповідно до сучасних умов; раціональне використання активних методів навчання залежно від рівня підготовки тих, хто навчається; тісний зв'язок науки і практики; залучення досвідчених зарубіжних фахівців до викладання та обмін студентами; широке впровадження у практику викладання комп'ютерів і медіа-засобів; розширення обсягів самостійної підготовки студентів.

Аналізуючи сучасний стан і тенденції розвитку системи педагогічної освіти Великої Британії, можемо зробити висновок, що в цій країні надзвичайно важливим на сучасному етапі розвитку вищої освіти є впровадження нових педагогічних технологій, відхід від суто репродуктивної форми навчання. Освітня система спрямована на врахування неповторної індивідуальності учасників освітнього процесу, їхніх фізичних, інтелектуальних, соціальних і духовних особливостей, на формування особистості, здатної діяти в сучасному суспільстві. Зазначимо при цьому, що ефективність педагогічних інновацій в умовах педагогічної системи України досить висока. Логічними будуть висновки про те, що система української педагогічної освіти, безумовно, потребує реформування та вдосконалення з одночасним збереженням уже існуючого позитивного досвіду. Адже сучасний розвиток вищої школи в Україні має чимало позитивних ознак, хоча необхідно ще докласти значних зусиль для здійснення реформ, які забезпечили б відповідність зразкам світового рівня [6].

Висновки. Дослідження розвитку вищої педагогічної освіти у Великій Британії з підготовки майбутніх вчителів указує на такі провідні тенденції: орієнтація системи підготовки вчителів на потреби школи і суспільства; удосконалення системи організації педагогічної освіти шляхом розроблення й запровадження нових шляхів підготовки вчителів; удосконалення системи управління розвитком вищої освіти; забезпечення високого рівня професійної підготовки педагогів; підхід до післядипломної педагогічної освіти як до постійного професійного розвитку, розширення альтернативних шляхів підвищення кваліфікації вчителів, розроблення оновлених стандартів професійного розвитку вчителів, система професійної підтримки вчителів-початківців, програми професійно-педагогічної підготовки наставників.

Список використаної літератури

1. Сабирова Д. Р. Обеспечение качества непрерывного педагогического образования в Великобритании (вторая половина XX в.) : дисс. ... доктора педагогических наук : спец. 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования / Д. Р. Сабирова. – Казань, 2008. – 479 с.
2. Кучай Т. П. Підготовка майбутніх учителів в університетах Великої Британії до екологічного виховання учнів : дис. ... кандидата педагогічних наук : спец. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Т. П. Кучай. – Черкаси, 2009. – 237 с.
3. Онищенко Ю. Ю. Формирование профессионализма учителя в системе педагогического образования в Великобритании : конец XX – начало XXI вв. : дисс. ... кандидата педагогических наук : 13.00.01 спец. 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования / Юлия Юрьевна Онищенко. – Москва : РГБ, 2007. – 183 с.
4. Підготовка педагогів у Великій Британії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://blogkurylchuka.blogspot.com/p/blog-page_27.html
5. Толочик А. І. Сучасні тенденції підготовки вчителів у Великобританії / А. І. Толочик // Науковий вісник МДУ імені В. О. Сухолинського. – Випуск 1.33. Педагогічні науки. – С. 128–131.
6. Хижняк О. Використання позитивного досвіду Великобританії у підготовці майбутніх учителів в Україні / О. Хижняк // Порівняльно-педагогічні студії. – 2012.– № 1(11) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:///C:/Users/%D0%94%D0%BE%D0%BC/Downloads/18689-28005-1-SM%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%94%D0%BE%D0%BC/Downloads/18689-28005-1-SM%20(1).pdf)
7. Стрельченко Л. Особливості професійної підготовки вчителя англійської мови у вищих навчальних закладах Великобританії в контексті європейських вимог / Л. Стрельченко // Наукові записки. – Випуск 121 (I). Серія : Педагогічні науки. – С. 93–98.

References

1. Sabirova, D. R. (2008). *Ensuring the quality of continuous teacher education in the UK (second half of XX century)*. The diss. ... doctor of pedagogical sciences, special. 13.00.01 – general pedagogy, history of pedagogy and education. Kazan' (in Russ.)

2. Kuchay, T. P. (2009). *Preparation of future teachers at the universities of Great Britain for the environmental education of students*. The diss. ... candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.01 – general pedagogy and history of pedagogy. Cherkasy (in Ukr.)
3. Onishchenko, Yu. Yu. (2007). *Formation of the teacher's professionalism in the system of teacher education in Great Britain: the end of the XX – the beginning of the XXI centuries*. The dissertation ... candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.01 – general pedagogy and history of pedagogy. Moscow: RSL (in Russ.)
4. *Training of teachers at Great Britain*. Retrieved from http://blogkyrylchuka.blogspot.com/p/blog-page_27.html (in Ukr.)
5. Tolochik, A. I. Modern Trends in Teaching Teaching in Great Britain. *Scientific Bulletin of the Moscow State University named after V.O. Sukhomlynsky*. Issue 1.33. Pedagogical sciences. 128-131 (in Ukr.)
6. Khizhnyak, O. (2012). Using the positive experience of the UK in the preparation of future teachers in Ukraine. *Comparative and pedagogical studios*. No. 1 (11). Retrieved from file:///C:/Users/%D0%94%D0%BE%D0%BC/Downloads/18689-28005-1-SM%20(1).pdf (in Ukr.)
7. Strelchenko, L. Features of Professional Teaching of English Teacher in Higher Education Institutions of Great Britain in the Context of European Requirements. (*Scientific notes. Series: Pedagogical Sciences*), 121 (I), 93–98 (in Ukr.)

Abstract. *Zorochkina T. S. Professional teacher training in the Great Britain pedagogical education system.*

Introduction. *The article examines the professional training of a teacher in the system of pedagogical education in the Great Britain. It was found that a thorough analysis of the British system of pedagogical education has shown that it is based on the following principles: continuous updating of professional knowledge of teachers; providing the teacher with opportunities for comprehensive improvement; arming its scientific methods of selecting the necessary information. Study, analysis and comprehension of the process of formation of professionalism in the conditions of pedagogical education in the Great Britain from the end of XX – the beginning of the XXI century represents a great scientific and practical significance for the domestic system of pedagogical education.*

Purpose is to analyze the system of vocational teacher training in the system of pedagogical education in the Great Britain.

Results. *The study of the development of higher pedagogical education in the Great Britain for the training of future language teachers points to the following key trends: the orientation of teacher training for the needs of the school and society; improvement of the system of organization of pedagogical education by developing and introducing new ways of teacher training; improvement of the management system for the development of higher education; ensuring a high level of professional training of teachers; the approach to postgraduate pedagogical education as a permanent professional development, the expansion of alternative ways of improving the skills of teachers, the development of updated standards for professional development of teachers, the system of professional support for beginners, the program of vocational and pedagogical training of mentors*

Conclusion. *The study of the development of higher pedagogical education in the UK for the training of future language teachers points to such leading trends. In particular, this is the orientation of the teacher training system for the needs of the school and society, and the improvement of the system of organization of pedagogical education by developing and introducing new ways of teacher training. Worthy of attention is the improvement of the system of management of the development of higher education, ensuring a high level of professional training of teachers. It is advisable to approach postgraduate pedagogical education as a permanent professional development, to expand alternative ways of improving the skills of teachers. The development of updated standards for the professional development of teachers, the system of professional support for beginner teachers, the programs of professional teacher training of mentors, are needed.*

Key words: *professional training; professionalism; teacher education; principles; teacher; diversification of educational models; educational standards; content of education; new technologies; Great Britain.*

Одержано редакцією 19.04.2017
Прийнято до публікації 26.04.2017